



UNIVERZITET U BEOGRADU
FAKULTET ZA SPECIJALNU
EDUKACIJU I REHABILITACIJU

UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF SPECIAL EDUCATION
AND REHABILITATION

11.

MEĐUNARODNI
NAUČNI SKUP
„SPECIJALNA
EDUKACIJA I
REHABILITACIJA
DANAS”

11th

INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
CONFERENCE
“SPECIAL
EDUCATION AND
REHABILITATION
TODAY”

ZBORNİK REZIMEA

BOOK OF ABSTRACTS

Beograd, Srbija
29-30. oktobar 2021.

Belgrade, Serbia
October, 29-30th, 2021



UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA
SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU

UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

11. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
Beograd, 29–30. oktobar 2021. godine

Zbornik rezimea

11th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
Belgrade, October, 29–30th, 2021

Book of Abstracts

**11. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
Beograd, 29-30. oktobar 2021. godine
Zbornik rezimea**

**11th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
Belgrade, October, 29-30th, 2021
Book of Abstracts**

IZDAVAČ / PUBLISHER

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju
University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation

ZA IZDAVAČA / FOR PUBLISHER

Prof. dr Gordana Odović, v.d. dekana

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK / EDITOR-IN-CHIEF

Prof. dr Branka Jablan

UREDNICI / EDITORS

Prof. dr Irena Stojković
Doc. dr Bojan Dučić
Doc. dr Ksenija Stanimirov

RECENZENTI / REVIEWERS

Prof. dr Sonja Alimović
Sveučilište u Zagrebu – Edukacijsko rehabilitacijski fakultet, Zagreb, Hrvatska
Doc. dr Ingrid Žolgar Jerković
Univerzitet u Ljubljani – Pedagoški fakultet Ljubljana, Slovenija
Prof. dr Vesna Vučinić, prof. dr Goran Jovanić, doc. dr Aleksandra Pavlović
Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju

LEKTURA I KOREKTURA / PROOFREADING AND CORRECTION

Maja Ivančević Otanjac, predavač

DIZAJN I OBRADA / DESIGN AND PROCESSING

Biljana Krasić
Mr Boris Petrović
Zoran Jovanković

Zbornik rezimea biće publikovan u elektronskom obliku

Book of abstracts will be published in electronic format

Tiraž / Circulation: 200

ISBN 978-86-6203-149-5

MANIFESTACIJE CEREBRALNOG OŠEĆENJA VIDA KOD VIŠESTRUKO OMETENE DECE*

Ksenija Stanimirov**, Aleksandra Grbović, Valentina Martać, Marija Anđelković

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Srbija

Uvod: Cerebralno oštećenje vida je neurološki poremećaj koji nastaje kao posledica lezije u beloj moždanoj masi. Smatra se najčešćim uzrokom oštećenja vida kod prevremeno rođene dece i dece s cerebralnom paralizom. Osim toga, medicinska stanja kod kojih se javlja ovaj tip oštećenja vida uključuju i periventrikularnu leukomalaciju, hipoksičnu ishemičnu encefalopatiju, moždani udar, različite infekcije, strukturalne abnormalnosti, traume (npr. povrede glave), metaboličke poremećaje. Zbog kompleksne neurološke i neurooftalmološke etiologije, ovo stanje se često ne dijagnostikuje ili se dijagnostikuje pogrešno.

Cilj: Na osnovu pregleda literature opisati karakteristike vizuelnog ponašanja koje se javlja kod višestruko ometene dece i koje može ukazati na prisustvo oštećenja vida usled neuroloških smetnji.

Metod: Prikupljanje podataka je izvršeno pregledom dostupnih štampanih izvora, kao i elektronskih baza ERIC, JSTOR, Google Scholar, sa odgovarajućim ključnim rečima.

Rezultati: Cerebralno oštećenje vida najčešće se manifestuje kao neuobičajeno zurenje u izvor svetla i nedostatak vizuelnih refleksnih odgovora. Uočena je pojava preferencije posmatranja jednobojnih i/ili poznatih predmeta, predmeta koji se kreću ili koji reflektuju svetlo, kao i nemogućnost prepoznavanja udaljenih predmeta. Latencija u davanju adekvatnog vizuomotornog odgovora i ispadi u vidnom polju takođe mogu ukazati na prisutnost promena na nivou mozga. Složenost vizuelnog okruženja (zasićenost predmetima, bojama, šarama i sl.) ima upadljivo negativan uticaj na vizuelnu percepciju dece s višestrukim smetnjama. Vizuelna disfunkcija može biti različitog stepena – teška, umerena ili laka, ali je začajno istaći da ona ne predstavlja indikaciju detetovih kognitivnih sposobnosti.

Zaključak: Bez obzira na stepen vizuelne disfunkcije, karakteristično je da vizuelno funkcionisanje fluktuirá tokom dana u zavisnosti od sredinskih faktora, doba dana, detetovog zdravstvenog stanja, terapije lekovima, što znatno otežava procenu. Iako vrlo složena, procena vizuelnog funkcionisanja dece s višestrukom ometenošću predstavlja temelj za kreiranje individualnih programa intervencije. Stoga je izuzetno značajno poznavati karakteristike vizuelnog ponašanja koje koja ukazuju na ovo neurološko stanje.

Ključne reči: *cerebralno oštećenje vida, deca s višestrukom ometenošću, karakteristike vizuelnog ponašanja*

* Rad je nastao kao rezultat istraživanja na projektu „Socijalna participacija osoba sa intelektualnom ometenošću” (br. 179017) koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

** ksenijastanimirov@fasper.bg.ac.rs

MANIFESTATIONS OF CEREBRAL VISUAL IMPAIRMENT IN CHILDREN WITH MULTIPLE DISABILITIES*

Ksenija Stanimirov, Aleksandra Grbović, Valentina Martać, Marija Anđelković

University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation, Serbia

Introduction: Cerebral visual impairment is a neurological disorder that occurs as a consequence of a lesion in the white matter of the brain. It is considered to be the most common cause of visual impairment in premature babies and children with cerebral palsy. In addition to brain damage, medical conditions in which this type of impairment occurs include periventricular leukomalacia, hypoxic-ischemic encephalopathy, stroke, various infections, structural abnormalities, trauma (e.g. head injuries), and metabolic disorders. Due to the complex neurological and neuroophthalmological etiology, this condition is often undiagnosed or misdiagnosed.

Aim: Based on the literature review, to describe characteristics of visual behavior which occur in children with multiple disabilities and which could indicate the presence of visual impairment due to neurological disorders.

Method: Data was collected by reviewing available printed sources, as well as electronic databases ERIC, JSTOR, Google Scholar, with appropriate keywords.

Results: Cerebral visual impairment is most often manifested as unusual staring at a light source and lack of visual reflex responses. The preference for observing monochromatic and/or known objects, moving or reflecting objects, as well as the inability of recognizing distant objects were noted. Latency in giving an adequate visuomotor response and visual field deficits may also indicate the presence of changes at the brain level. The complexity of the visual environment (saturation with objects, colors, patterns, etc.) has a noticeable negative impact on the visual perception of children with multiple disabilities. Visual dysfunction can be of varying degrees – severe, moderate or mild, but it is important to point out that it is not an indication of the child’s cognitive abilities.

Conclusion: Regardless of the visual dysfunction degree, it is characteristic that visual functioning fluctuates during the day depending on environmental factors, part of the day, child’s health condition, drug therapy, which significantly complicates the assessment. Although very complex, the assessment of the visual functioning of children with multiple disabilities is the foundation for creating individual intervention programs. Therefore, it is extremely important to know the characteristic of visual behavior that indicate this neurological condition.

Keywords: *cerebral visual impairment, multiply disabled children, characteristic of visual behavior*

* This paper is a result of the project “Social Participation of Persons with Intellectual Disability” (No. 179017), financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.